

OTA ry 10-vuotisjuhla
Hämeenlinnan Palokunnantalo 27.4.2019
Ohjaustoiminnan opettajan puheenvuoro
Puhe, Saija Karevaara

Tärkeää elämässä on
nöyryys ja intohimo.
Minkä teetkin,
tee takapuoli savuten,
syöksy siihen suorin vartaloin
kahdella kierteellä,
koska vain siten lunastat itsekunnioituksesi

Ja jos kaadut, nouse ylös,
pane laastaria polveen ja etene taas.
Jos kaadut aina vain, ajattele,
että kukaan ei kaadu niin komeasti kuin minä,
niin suoraan mahalleen ja näköalapaikalle.

Sillä autuaita ovat ne,
jotka osaavat nauraa itselleen,
koska heiltä ei tule hupia puuttumaan.

Hyvät Ota ry:n kymmenvuotisjuhlan juhlavieraat. Te OTA ry:n hallituksen jäsenet ja aktiivijäsenet, kaikki eri vuosikursseilta aina vuodesta 1999 vuoteen 2012 valmistuneet tai valmistumaisillaan olevat ohjaustoiminnan artonomit AMK, entiset ohjaustoiminnan koulutusohjelman opettajat ja muu juhlaväki.

Lausumassani Aino Suholan runossa kuvataan mielestäni okohenkeä. Okolainen on sitkeä, luova, sinnikäs, yritteliäs, kekseliäs ja hyvällä tavalla hieman hullu. Okolainen nyhjäää tyhjästä tuotteita ja toimintaa. Okolainen onnistuu osallistamaan ympärillään olevat ihmiset luomaansa toimintaan. Okolainen tonkii roskiksia ja kaatolavoja, joista kantaa kotiinsa tai työpaikalleen kassikaupalla aarteita. Jokainen okolainen oppi aikanaan, että pieni selkäreppu ei kuulkaa riitä koululaukuksi. Okolainen taikoo roskasta taidetta, yksin mutta useimmiten yhdessä. Koska okolainen on oivaltanut, mitä ihmiselle merkitsee yhdessä olemisen ja yhteisöllisyys. Jos okolainen käyttää menetelmää vessapaperirulla-askartelu, niin silloinkin jälki on näyttävää ja laadukasta. Okolainen tietää, milloin käyttää roinaa ja milloin materiaalin tulee olla kestävä, laadukasta, kaunista ja esteettistä. Okolainen ymmärtää, mitä on terapeutin prosessi ja mitä on pedagoginen prosessi ja miten ohjata niitä. Okolainen tietää,

että näiden välinen raja on kliseisesti sanottuna veteen piirretty viiva. Okolainen saa ihmiset nauramaan, hyvää tekevästi itkemään tai herkistymään. Okolainen ei pelkää nauraa itselleen.

Ja jos okolainen kaatuu, niin hän kaatuu näyttävästi ja nousee ylös. Vai mitä, oletteko samaa mieltä? Huuda joo, jos olet! Kaatumistapauksestahan voi syntyä vaikka mitä: esimerkiksi alku käsityöprosessille, koska kaaduttuaan saattaa nähdä asvaltissa vesilätäkön, jossa kimaltaa värikäs öljyläikkä ja uiskentelee pieni ötökkä. Lamppu syttyy okolaisen mielessä: Mitähän lankoja käyttäisin, jotta nuo öljyläikän värit piirtyisivät neulomalla valmistettuun ötökkään? Meillä kun juuri menee luontoteema ötököineen lasten kuvataidepajassa. (Sivuhuomaus: Vasta ohjaustoiminnan opettajana opin tietämään kutomisen ja neulomisen eron. Vaikka luojan kiitos minä en ollut se, joka käsitöitä opetti. Kaikenlaisen muun kivan ja kummallisen opettamiseen sen sijaan onnellisesti eksyin. Nyt olen se ärsyttävä ihminen, joka huomauttaa ystävälle, että et sinä kuule kudo sukkaa, vaan NEULOT sukkaa.)

Kaatuminen voi tapahtua niin näyttävästi, että siitä sukeutuu improvistoitu näytelmä, todellista katuteatteria. Tapauksesta voi syntyä mitä mainioin novelli, satu, runo tai tarina. Kaikki elämässä tapahtuva ja lainsäädännön sallimissa rajoissa käytettävissä oleva on okolaiselle vapaata riistaa luovaan prosessiin. Joskus voi lakiakin rikkaa, ympäristötaiteen ja sosiokulttuurisen innostamisen hengessä.

Nöyryys ja intohimo ovat Aino Suholan runon mukaan tärkeitä elämässä. En voisi olla enempää samaa mieltä. Tosin minut tunteva tietää, että sana ”nöyrä” ei kuvaa minua lainkaan. Väitänkin, että jokainen opettaja on hitusen narsistinen: estradilla on kiva olla. Toisaalta, kuten jokainen okolainen tietää: hyvä opettaja ja hyvä ohjaaja tekee itsensä osin tarpeettomaksi, toiminnan, osaamistavoitteen tai esimerkiksi ryhmän kehitysvaiheen mukaan. Palatakseni sanaan nöyrä ja vasta puheen tässä vaiheessa: Kiitän nöyrästi siitä kunniaa, että minut pyydettiin pitämään oko-opettajan puheenvuoro tässä juhlassa. On ilo olla juuri nyt tässä.

Mitä on ohjaustoiminta? Mikä on ohjaustoiminnan artenomi AMK? Olet varmasti useaan kertaan joutunut selittämään, kuka ja mikä olet ja mitä kaikkea osaat. Ohjaustoiminnan opettajana taas olen useaan kertaan selvittänyt jollekulle tietämättömälle, mitä ja keitä opetan. Lapseni ovat kiteyttäneet sen lyhyesti: ”Äiti, sä opetat höyrähtäneitä puunhalaajia.”

Niinkö? Tunnetko olevasi höyrähtänyt puunhalaaja? Mitä ohjaustoiminnan artonomi AMK osaa, mitä tekee, mitä on opiskellut? Minulla on tässä vuoden 1999 ohjaustoiminnan koulutusohjelman esite, vanhin okoesite. Tässä on viimeisin, muistaakseni vuonna 2011 painettu. Se on kahden ohjaustoiminnan opiskelijan opintoihinsa kuuluneen työelämäprojektin tulos.

Sanat projekti, portfolio ja oppimispäiväkirja lienevät piirtyneen jokaisen oko-opiskelijan mieleen. Joskus on saattanut suusta päästä pari ärräpäätä (kunnon okolainen ei tietenkään kiroile!), kun jälleen piti koota portfolio tai kirjoittaa oppimispäiväkirja. Muistan, kuinka joskus Wetterhoffilla kommunikointi-, vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitojen opintojaksollani annoin vinkkejä, mitä reflektoida oppimispäiväkirjaan. Joku puuskahti: ”Eikö me JOSKUS voida vaan tehdä! Olen just REFLEKTOINUT yhden opintojakson oppimispäiväkirjaan sitä, miksi sijoitin ison keltaisen helmen punomani kaulakorun keskelle. Yritin siinä sitten keksiä jotain luovaa ja älykästä helmen sijoittamisratkaisun perusteluiksi.” No, meitä nauratti. Jämäkkänä opena en silti luopunut oppimispäiväkirjatehtävästä. Vaikka joustoa ja yhdessä sopimista on oko-opettajalta myös varmasti aina löytynyt.

Vuoden 1999 esitteessä sanotaan:

Ohjaustoiminnan artonomi AMK hallitsee ohjaustoiminnan asiantuntijana asiakastarpeiden arvioimisen sekä toiminnan suunnittelu-, ohjaamis-, hallinto-, kehittämis- ja tutkimustehtävät. Ohjaustoiminnalla tarkoitetaan erilaisten toimintamuotojen suunnittelua ja ohjaamista ihmisille, jotka osallistuvat siihen vapaaehtoisesti oman oppimisena tai toimintakykynsä edistämiseksi. Ohjaustoiminnan ammattilainen käyttää erilaisia käsityö- ja askartelumenetelmiä, luovaa taideilmaisua, pelejä, leikkejä, retkeilyä ja soveltavan liikunnan menetelmiä.

Viimeisessä okoesitteessä sanotaan muun muassa seuraavasti:

Ohjaustoiminnan artonomi AMK on korkeakoulutuksen saanut ohjaustyön ammattilainen, joka hallitsee kulttuuristen menetelmien ohjaamisen, suunnittelun, kehittämisen ja johtamisen. Menetelmäosaaminen kattaa käsityön, kuvallisen ja sanallisen, draamallisen toiminnan sekä ryhmätoiminnan eri muodot. Koulutuksen ytimessä on kulttuurin ja luovuuden voima. Toiminta on aina tavoitteellista, ja ottaa huomioon asiakkaiden - joko

yksilöiden tai ryhmien tarpeet ja toiveet. Kyse on taidon oppimisesta tai toimintakyvyn edistämisestä.

OTA ry:n ammattimainen kymmenvuotinen toiminta osoittaa, että ohjaustoiminnan ammattilainen osaa järjestäytyä, organisoida, vaikuttaa yhteiskunnassa, kehittää, kehittyä ja kouluttaa. Okolainen ei ole ”vain” erilaisten kulttuuristen menetelmien ohjaaja, vaan rautainen ammattilainen, kansalaisten hyvinvoinnin edistämisen asiantuntija, joka vaikuttaa koulutuksen, kulttuurin ja sosiaalialan kentillä suomalaisessa ja globaalissa yhteiskunnassa. OTA ry ajaa ohjaustoiminnan artemien AMK asiaa sinnikkäästi. Tästä näyttönä on esimerkiksi HAMKin sosiaalialan koulutusohjelmassa nyt kolmatta kertaa alkamassa oleva lyhyt monimuotokoulutus, jossa muun muassa ohjaustoiminnan artemilla AMK on mahdollisuus n. 1,5 vuodessa saada myös sosionomi AMK -pätevyys. Ohje tämän koulutuksen järjestämiseen tuli opetus- ja kulttuuriministeriöltä. OTA ry:n vaikutus ei ole ollut vähäinen.

Minulle vuodet ohjaustoiminnan opettajana aina vuodesta 2000 tähän vuoteen saakka - sillä valmistumaisillaan olevia okolaisia on vielä! - ovat olleet oman ammatillisen ja persoonallisen kasvuni kannalta keskeisiä ja kullannarvoisia. Olen tutustunut teihin huikkeisiin luoviin hulluihin, niin opiskelijoihin kuin opettajatovereihin. Te olitte parasta mitä opettajalle voi tapahtua. Oko-opiskelijoiden kanssa oli mahdollisuus tehdä mitä vain. Taivuitte kaikkeen, mikään ei ollut mahdotonta, oppiminen oli oikeasti yhteisen matkan tekemistä. Ohjaustoiminta on vinyt minut ja monen muun oko-opettajan useisiin koulutuksiin ja osaamisalueisiin, kuten valokuva-, kirjallisuus- ja elokuvaterapia, sanataide-, draama ja mediakasvatus, NVC-menetelmät. Lista on pitkä.

Olen kasvanut kunnioittamaan erilaisuutta, moninaisuutta, taidetta, kulttuuria. Olen oivaltanut myös minulle vieraiden osaamisalueiden merkityksen niin ohjaustoiminnan koulutuksessa kuin ylipäätään elämässä. Voin rehellisesti sanoa, että en voi kuvitella elämäni ilman ohjaustoiminnan opettajavaiheita. En olisi se ihminen, joka nyt olen, ilman teitä kaikkia täällä olevia. Täällä ei liene ketään ohjaustoiminnan opiskelijaa, jota en olisi opettanut. Kiitos siitä, että olit ja olet osa minun ja meidän muiden oko-opettajien elämää.

Mainitsin alussa ilmiön okohenki. Mitä se on? Okohenki syntyi ihmisistä ja tapahtumista. Opettajien ja opiskelijoiden yhteiset puurojuhlat, kevätkirmajaiset, pikkujoulut, toritapahumat, kampusteatteri, työelämäseminaarit, ikimuistoinen Hämeen linnassa vietetty 50-

vuotisjuhla, näyttelyt, retket, ooppera- ja balettivierailut, lumiveistoskilpailut, yhdessä rakennettu fyysinen ja henkinen oppimisympäristö aina Wetterhoffilta Ilmarilaan. Nämä kaikki ovat luoneet okohengen, joka ei onneksi lähde minusta koskaan. Intohimo, luovuus, sitkeys, sinnikkyys, huumori, elämälle avoimena oleminen. Haljenneen asfaltin raossa, öljyisessä lätäkössä kimmeltävä ötökkä voi olla alku matkalle, jonka varrella voi tapahtua mitä vaan. Kun vain huomaat kaiken ihmeellisen, jota elämä iloineen ja suruineen tarjoaa. Ohjaustoiminnan ydin kiteytyy mielestäni viimeisen okoesitteen viimeisellä sivulla, jossa sanotaan: ”Jokainen ihminen on pieni maailma.”

Koska aloitin runolla, niin klassisesti päätän runolla. Turkkilainen runoilija ja ihmisoikeusaktivisti Hikmet kirjoittaa runossaan Ennen lähtöä:

Ennen lähtöä
minulla on vielä paljon tekemistä
- ennen lähtöä.

Pelastin kauriin salakytän luodilta
uupunut on vielä virvoittamatta
Otin puusta appelsiinin
se on vielä kuorimatta

Tähysin tähtien paljoutta
Niin moni tähti on vielä tavoittamatta

Ammensin vettä kaivostani
vesi on vielä laseihin kaatamatta

Poimin ruusuja, ne ovat hajallaan
malja vielä veistämättä

Elämä ei vielä ole kyllästynyt
rakastamaan
Ennen lähtöä minulla on vielä paljon tekemistä
- ennen lähtöä.

Ohjaustoiminnan opettajien ja HAMKin puolesta toivotan OTA ry:lle onnea ja monia tulevia menestyksekkäitä vuosia!